

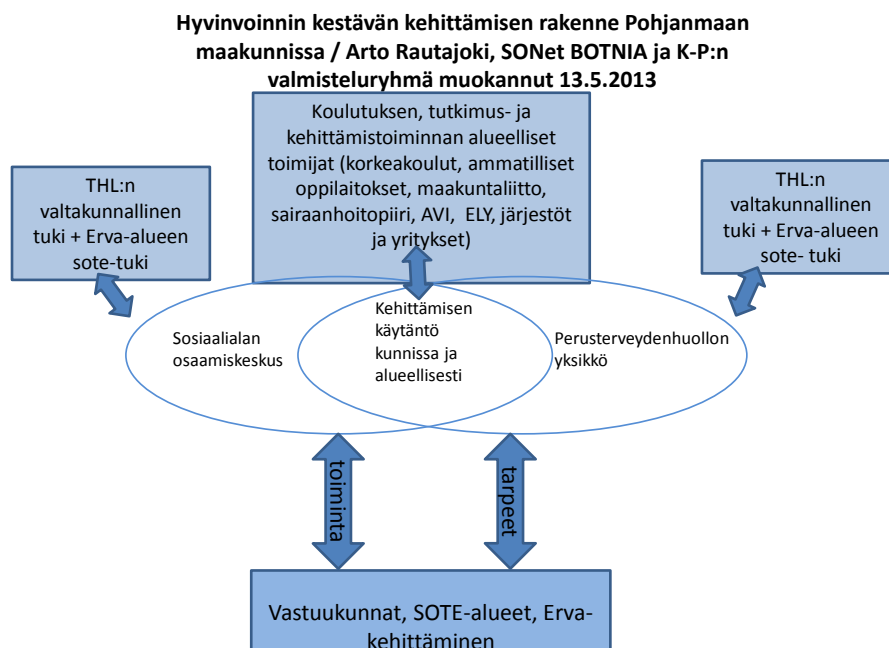
Muistio / Keski-Pohjanmaan valmisteluryhmä

Keski-Pohjanmaa maakuntana on tunnettu yhteisöllisyydestään ja sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden tekemästä tiivistä yhteistyöstä. Yhteistyötä tukee osaltaan myös vahva kolmas sektori sekä keskiöön nousseet osallisuutta edistävät käytännöt. Alueellamme mielletään hyvinvoinnin edistäminen laaja-alaisesti, ja hyvinvointia edistäviin palveluihin luetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen lisäksi myös kulttuuri- ja liikuntapalvelut sekä järjestöjen toiminta. Edellä mainitut toimijat ovat laatineet yhteistyössä Keski-Pohjanmaan hyvinvointistrategia 2015 ja sen toteuttamishajelman. Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisessä ovat hyvinvointistrategian mukaisesti keskeisiä periaatteita kansalaislähtöisyys, yhteisöllisyys, paikallisuus ja ennaltaehkäisy. Maakunnan keskeiset hyvinvointialan toimijat ovat vuonna 2011 maakunnallisella hyvinvointisopimuksella sitoutuneet edistämään alueen asukkaiden hyvinvointia yhteistyössä. Sosiaali- ja terveysalan toimijat tekevät hyvää yhteistyötä esimerkiksi kulttuurin ja liikunnan toimijoiden kanssa (mm. Centria ammattikorkeakoulun Kokkola-Pietarsaaren yksikkö (sote), järjestöt, Keski-Pohjanmaan koulutusyhdistyksen konservatorio, Keski-Pohjanmaan Liikunta ry).

Keski-Pohjanmaalla maakunnan keskeiset sosiaali- ja terveydenhuollon toimijat laativat parhaillaan terveydenhuollon järjestämissuunnitelmaa tiiviissä yhteistyössä. Alueella on käyty keskustelua terveydenhuollon järjestämissuunnitelman kehittämisestä ja laajentamisesta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiseksi järjestämissuunnitelmaksi. Valtakunnallisesti pidetään selvionä, että jatkossa mennään eheään, integroituneeseen sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteeseen. Järjestämissuunnitelma on hyvä laatia niin, että se mahdollistaa tarvittaessa myös sosiaali- ja terveydenhuollon alueellisen kehittämisyksikön toiminnan.

Keski-Pohjanmaalla on todettu, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteistyössä kehittäminen sekä palvelujen yhteensovittaminen ovat kaiken perusta. Vahvistamalla perustason sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja vähennetään yhteiskunnallista eriarvoisuutta, lisätään palvelujen kustannusvaikuttavuutta, huolehditaan asiakaslähtöisesti sosiaali- ja terveydenhuollon horisontaalisesta integraatiosta sekä vahvistetaan yhteistä kehittämistä yli sektori- ja organisaatorajojen. Todennäköisintä on, että Keski-Pohjanmaalla tulee jatkossa olemaan yksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimija, jonka hallintamallista päätetään myöhemmin poliittisesti. Vaikka sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluja kehitetään rinnakkain tiiviissä yhteydessä, on tarpeen painottaa myös sosiaalihuollon erityispalvelujen kehittämisen merkitystä. Lisäksi erikoissairaanhoidon toiminnan nivoutuminen tukemaan sosiaali- ja terveydenhuollon perustason palveluja on olennaista integroidun palvelujärjestelmän kehittämisessä. Myös toimivat yhteydet muihin kuntapalveluihin on turvattava.

Keski-Pohjanmaalla voisi olla jatkossa yhteinen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisyksikkö, joka organisoituisi ensisijaisesti maakunnan kuntien peruspalvelujen yhteyteen. Maakuntamme on pieni ja tämänhetkiset resurssit rajalliset, mutta meillä on toisaalta olemassa jo kaikki tarvittavat edellytykset ja toimijat kehittämisyksikölle. Nämä voimavarat tulee vain yhdistää ja sopia toiminnan rakenteesta. Tähän kehittämisyksikköön voisi kytkeytyä maakunnan kuntien, yliopistojen (Jyväskylän yliopisto ja Oulun yliopisto Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen kautta), sosiaali- ja terveydenhuollon alalla toimivien korkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten, Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus SONet BOTNIA:n, perusterveydenhuollon yksikön, Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin, Keski-Pohjanmaan liiton sekä järjestöjen ja yritysten tutkimus- ja kehittämisosaamista. Tästä rakenteesta käsin voidaan tehdä vahvaa yhteistyötä esimerkiksi Erva- ja Kaste-alueen sekä THL:n suuntaan. Yliopistokeskus mahdollistaa tiiviin yhteistyön niin sosiaalisen valtakunnalliseen yliopistoverkosto SosNetiin kuin alan kansainväliseen tutkimukseen.

Keski-Pohjanmaalla on osaamista ja toimijoita maakunnalliseen sosiaalihuollon kehittämiseen, mutta siihen tarvitaan nykyistä paremmat taloudelliset resurssit. Sosiaalihuollon tutkimus- ja kehittämisrahoitus tulee turvata samantyyppisesti kuin terveydenhuollossa on evo-rahoitus tai muulla sosiaalihuollon omalla tutkimus-, koulutus- ja kehittämistoiminnan turvaavalla rahoituksella. Parhailaan on valmistelussa myös evo-rahoituksen valmistelu koulutukseen ja sillä on merkitystä esimerkiksi sosiaalityön erikoistumiskoulutuksen jatkoa ajatellen. Sosiaali- ja terveydenhuolto ovat keskeisiä ja tasavertaisia toimijoita maakunnassamme.

Maakunnassamme toimii jo sosiaalialan opetus- ja tutkimuskeskus Sosklinikka (www.chydenius.fi/esittely/yksikot/yhteiskuntatieteet/sosiaalityo/sosklinikka). Sitä on kehitetty Nuppu-hankkeen toiminnan puitteissa, mutta vielä sen rakenne ja toiminta eivät ole juurtunut kiinteäksi osaksi sosiaalialan arkea. Opetus- ja tutkimuskeskuksen rakenne voisi olla pohjana myös alueelliselle sote-alueen kehittämisyksikölle. Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksella on jo nyt "Sopimus yhteistyöstä koskien sosiaalityön opetusta, tutkimusta ja kehittämistoimintaa Pohjanmaalla" 12 eri rahoittajatahon kanssa. Sopimus mahdollistaa jo sellaisenaan sosiaalihuollon alueellisen opetus-, tutkimus ja kehittämisyksikön toiminnan Keski-Pohjanmaalla. Tästä mahdollisuudesta myös Pietarsaaren alue on ollut alustavasti kiinnostunut.

Sosiaalialan osaamiskeskus SONet BOTNIA:n tutkimus- ja kehittämistoiminta kattaa Keski-Pohjanmaan alueen ja muut pohjalaismaakunnat. SONet BOTNIA toimii laajassa verkostoyhteistyössä kolmen pohjalaismaakunnan alueella olevien kuntien, maakuntaliittojen, sairaanhoitopiirien, korkeakoulujen, ammatillisten oppilaitosten, yritysten, järjestöjen ja perusterveydenhuollon yksiköiden kanssa. Yhteistyö Pohjois-Suomen suuntaan voi organisoida jatkossakin tästä rakenteesta käsin. Yhteistyön tiivistäminen kuntayhteydessä toimivan SONet BOTNIA:n ja perusterveydenhuollon yksikön kanssa vahvistaisi opetus- ja tutkimuskeskuksen integroitumista kuntien kehittämistyön tueksi (vrt. sosiaalialan osaamiskeskusten lakisääteiset tehtävät).

Keski-Pohjanmaa on kaksikielinen maakunta ja tällä on vaikutuksia alueemme sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioiden toimintaan ja kehittämiseen. Koulutusorganisaatioissa on koulutustarjontaa molemmilla kotimaisilla kielillä ja opiskelijoista osa on kaksikielisiä tai suomen- tai ruotsin-

kielisiä. Myös kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa tämä on huomioitava. Alueen asukkailla on tarjottava tasavertaiset mahdollisuudet asioida ja opiskella omalla äidinkielellään. Esimerkiksi Centria ammattikorkeakoululla on opetusta Keski-Pohjanmaan lisäksi myös Pietarsaassa, ja Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän Kokkolan sosiaali- ja terveystalon opistossa on kaksikielisiä koulutusryhmiä. Kokkolan yliopistokeskus Chydenius toimii yhteistyössä myös Pohjanmaan maakunnan suuntaan, ja lisäksi SONet BOTNIA toimii kahden kaksikielisen maakunnan alueella ja hoitaa vastuullaan olevaa lakisääteistä Pohjoismaista erityistehtävää.

Kehittämisen, tutkimuksen, opetuksen ja palvelujen yhteistyö pohjautuu tietoon. Työvoima- ja koulutustarpeiden (osaamistarpeiden) ennakoinnin kehittäminen vaatii sosiaalialan osaamiskeskuksen, perusterveydenhuollon yksikön, sairaanhoitopiirin, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten, kuntien, maakuntaliiton, Ely-keskuksen, järjestöjen ja yritysten tavoitteellista yhteistyötä. Työvoimatarpeen kasvu vaikuttaa myös sosiaali- ja terveydenhuollon osaamisvaatimukseen, jolloin on tärkeää huolehtia ammatillisen peruskoulutuksen ja täydennyskoulutuksen työelämävastaavuudesta ja siitä, miten koulutus vastaa laajeneviin ja muuttuviin osaamisvaatimuksiin. Keski-Pohjanmaalla keskeiset sosiaali- ja terveydenhuollon toimijat ovat tehneet yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon osaamistarpeiden ennakoinniseksi mm. laatimalla vuonna 2011 Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalon osaamistarveselvityksen. Selvityksen tuloksena on onnistuttu tilapäisesti lisäämään sosiaali- ja terveydenhuollon koulutuspaikkoja. Yhteistyössä päivitetty osaamistarveselvitys valmistuu toukokuussa 2013. Erva voi hyvin koordinoita osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakoitua paikallisten ja alueellisten toimijoiden selvitystyön perusteella.

Kiihtyvä eläköityminen ja osaavien sosiaali- terveydenhuollon ammattilaisten rekrytoiminen vaikeutuu koko ajan. Rekrytoinnin haasteisiin vastaaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä maakuntamme toimijoilta. Parhaillaan Keski-Pohjanmaalla onkin käynnissä Soterekry -hanke, jonka päätavoitteena on sosiaali- ja terveystalon toimijoiden rekrytointi- ja tutortyon kehittäminen sekä uusien toimintamallien löytäminen. Sosiaali- ja terveydenhuollon on kilpailtava pienenevien ikäluokkien hakeutumisesta ammatilliseen koulutukseen. Kehittämällä koulutusta ja rekrytointia yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa lisätään sosiaali- ja terveystalon vetovoimaisuutta. Ajankohtaisena koulutuksen haasteena on myös moniammatillisuuteen tukeminen.

Keski-Pohjanmaalla sosiaali- ja terveydenhuollon toimijat edistävät hyvinvointia yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa sekä osallistuvat hyvinvointia tukevien pysyvien rakenteiden tekemiseen ja kehittämiseen. Tavoitteenamme on tukea edellä kuvatusta tutkimus- ja kehittämisrakenteesta keskipohjalaisten hyvinvoinnin kehittymistä, johtaa muutoksia, palvelujen kehittämistä ja päätöksentekoa jatkossa nykyistä vahvemmin todennetun tiedon avulla vahvassa ja integroidussa sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyössä asiakaslähtöisesti, laadukkaasti ja vaikuttavasti!

Kokkolassa 17.5.2013

Muistion laadintaan osallistuneet toimijat ja yhteistyötahot:

Merja Joutsen-Onnela, tutkimus- ja innovaatiojohtaja / Centria ammattikorkeakoulu

Anne Sormunen, yhteyspäälikkö / Keski-Pohjanmaan liitto

Hannu Pajunpää, toimitusjohtaja / Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri

Kaija Kähäri-Wiik, rehtori / Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä, Kokkolan sosiaali- ja terveystalon opisto

Sauli Kekäläinen, päätoiminen tuntiopettaja / Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä, Kokkolan sosiaali- ja terveystalon opisto

Jussi Salminen, sosiaali- ja terveysjohtaja / Kokkolan kaupunki, sosiaali- ja terveystoimi
Aila-Leena Matthies, sosiaalityön professori / Kokkolan yliopistokeskus Chydenius
Ilkka Luoma, johtava lääkäri / Perusterveydenhuollon yksikkö
Tarja Oikarinen-Nybacka / Peruspalveluliikelaitos Jyväskylä
Arto Rautajoki, kehitysjohtaja / SONet BOTNIA
Tuija Tuorila, vs. kehittämissuunnittelija / SONet BOTNIA
Sirpa Nevasaari, yhteisökuiskaaja / Yhteisöklubi Silta